

EEDER
EDEBÎ ELEŞTİRİ DERGİSİ
ISSN: 2602-4616

Cilt IV, Sayı II, Ekim 2020

Makale Adı /Article Name

Nursel Duruel'in "Nereye" Adlı
Öyküsünde Göç, Kentleşme ve
Bireyin Yalnızlığı

Migration, Urbanization and an
Individual's Loneliness in Nursel
Duruel's Story "Nereye"

Yazar

Burçin ÜN

*Trakya Üniversitesi (Tekirdağ Namık Kemal Üniv. Ortak Program) Yüksek Lisans
Öğrencisi, burcinunn@gmail.com ORCID: 0000-0002-6719-7990*

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 31.07.2020

Kabul Tarihi: 25.09.2020

Yayın Tarihi: 25.10.2020

DOI: 10.31465/eeder.776239

Sayfa Aralığı: 239-252

Kaynak Gösterme

ÜN, Burçin (2020). "Nursel Duruel'in "Nereye" Adlı Öyküsünde Göç, Kentleşme ve
Bireyin Yalnızlığı", *Edebî Eleştiri Dergisi*, C IV, S II, s. 239-252.

ÖZ

1980 kuşağı öykücülerinden Nursel Duruel, öykülerinde genellikle insanların kayıpları, yalnızlığı ve çocukluk hatıralarının saflığı üzerinde durur. Siyasî rejimlerin ve yaşam standartlarının değişmesi ile kırsal kesimlerde iş imkânlarının azalması ve neticesinde köyden kente ve ülke dışına doğru yoğun bir göç hareketinin başlaması Nursel Duruel'in öykülerinde bolca yer verdiği temalardan biridir. Göçmen sorunlarını, bireyin kıyı köşede kalmışlığını, kendine bir mesken edinememesini, yalnızlığını ve özlemlerini duru bir dil ile hikâyelerine konu edinen Duruel, sosyolojik gerçekliklerden de uzak durmaz. Modernleşme adı altında kentleşmenin yol açtığı dört duvar arasına hapsolme hâlini karakterleri üzerinden verir; ideolojik bir amaç gütmeyen düşüncelerini yansıtır. Öykü kahramanlarının hayat şartları nedeni ile gerçekleştirdikleri göçler şehirlerin nüfusunu artırırken buna paralel olarak bireyin yalnızlığını da çoğaltır.

Bu çalışmada Nursel Duruel'in "Nereye" adlı öyküsündeki kahramanlar üzerinden ataerkil yaşamın hüküm sürdüğü bir ailede babanın ölümü ile bireylerin dağılması ve göç olgusu ele alınmaya çalışılacaktır. Göçler sebebi ile kentleşmenin artması, buna ek olarak şehirlerin kalabalıklaşması ve bireyin doğal yaşamdan uzaklaştıkça içine düştüğü bunalımlar üzerinde durulacaktır. Aileyi bir arada tutan, varlığı ile güven veren babanın yokluğunun yarattığı boşluk duygusu kahramanlar üzerinden irdelenmeye çalışılacaktır. Yalın ve etkili bir dil ile öykü evrenini oluşturan Duruel'in bireyi merkeze alarak kurduğu dünyada, modern yaşam içerisinde kaybolan insanların yaşamlarını anlamlandırma gayretleri de bu çalışmanın kapsamına girmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nursel Duruel, hikâye, inceleme, kentleşme, göç, yalnızlık.

ABSTRACT

Nursel Duruel, one of the storytellers of the 1980 generation, generally addresses people's losses, loneliness and the purity of childhood memories in her stories. Decrease in the number of job opportunities in rural areas together with the change in political regimes and living standards and eventually the intense movement of migration from country to town and abroad are among the themes Nursel Duruel mainly addresses in her stories. Noting migrant problems, individual's sticking around odd corners, not obtaining a dwelling of her own, solitude and yearnings with a pure language, Duruel does not stay away from sociological realities either. She presents the state of being imprisoned between four walls caused by urbanization under the name of modernization by means of her characters; she reflects her thoughts without pursuing an ideological goal. While migration of the fictitious characters in her stories due to living conditions increase the population of cities, they also increase the loneliness of the individual.

The aim of the study is to address the dispersion of individuals with the death of the father in a patriarchal family and the concept of migration based on the fictitious characters in Nursel Duruel's story "Nereye". The increase in urbanization and the fact that cities being more crowded and the individual's going into depressions as s/he stays away from natural life due to migration will be discussed in the study. The feeling of emptiness created by the absence of the father keeping the family together and giving confidence with his presence will be discussed through the fictitious characters. In the individual-centered world established by Duruel forming her story universe with a plain and influential language, the efforts of people lost in modern life to make sense of their lives is also emphasized within the scope of this study.

Keywords: Nursel Duruel, story, review, urbanization, migration, loneliness.

GİRİŞ

Asırlarca avcılık ve toplayıcılık yaparak göçebe bir yaşam sürdüren insanoğlunun yerleşik bir yaşama geçmesi hem uygarlaşmanın hem de kentleşmenin başlangıcı sayılır. Modern anlamda bir kentleşmenin oluşmaya başlaması ise 1760'larda Avrupa'da etkisini gösteren Sanayi Devrimi'nden sonra ivme kazanır. Hızlı nüfus artışının minimal düzeydeki yaşam alanlarına yeterli gelmemesi neticesinde "belirli bir yönetsel örgüt biriminin sınırları içinde kalan yerler" (Kaya, 2011: 5) olarak tanımlanan kentler hızlıca yayılım gösterir. "Kentleşme sadece

coğrafi bir genişleme olmayıp, aynı zamanda kent yaşamının insani niteliğini yitirmesi, tarımsal yaşamın doğal halinden uzaklaştırılması anlamına gelen tehdidi içerir" (Bal, 2003: 23).

Uzun yıllar boyunca geleneksel bir bölge etrafında tabiat ile iç içe bir yerleşim kuran insanlar, kentleşmenin meydana getirdiği kalabalığa adapte olmakta güçlük çeker. Modern bir toplum olmanın temel yapı taşlarından biri olan kentleşme, yalnızca kalabalık bir insan topluluğunu bir araya getirmekle kalmaz; aynı zamanda bir araya getirdiği bu insanların birbirleri ile etkileşim içinde olmasını da sağlar. Alışlagelmiş yaşamından ayrıлып yeni bir düzenin içine giren, modern bir hayat kuran birey adapte olmakta çektiği zorlukları davranışına yansıtmaya başlar. *"Metropol farklılıklara bağımlı bir mahluk olarak insanı taşra hayatının gerektirdiğinden daha çok bilinçliliğe mecbur eder. (...) Kasabalardaki duygulara ve duygusal ilişkilere dayalı ruhsal hayatın tersine, metropoldeki hayatın esasen düşünsel (intellectualistic) olduğunu görürüz"* (Simmel, 2009: 318).

Kentleşmenin meydana gelişi ile kırsal alandan şehirlere doğru mecburî bir göçün gerçekleştiği görülür. Göçler, toplumsal, siyasal, ekonomik pek çok sebepten meydana gelir. Kentleşmenin etkisi ile büyük şehirlerdeki iş açığını kapatmak için gelen bireyler hem mekâna fiziksel olarak uyum sağlamak için çaba gösterirken; hem de psikolojik olarak yaşadıkları değişimlere ayak uydurmaya çalışırlar. Kent, insanı bir hamur misali yoğurur, değiştirip dönüştürerek yeni bir birey haline getirir. Geleneksel bir alanda ve belirli bir muhit, belirli bir kültür etrafında yetişen bireyler pek çok farklı etnik gruptaki insanlar ile bir arada bulunarak değişime uğrar. *"Kent, toplumsal açıdan bir örnek olmayan insanların görelî olarak geniş bir alanda yoğun bir biçimde ve sürekli olarak birlikte bir yere yerleşmiş bulunmasıdır"* (Wirth, 2002: 84-85).

Türklerin iktisadi, kültürel, entelektüel ve sosyal birçok alanda Batılılaşmasına bir adım olan Tanzimat Fermanı'ndan günümüze kadar gelen zaman dilimi içerisinde -özellikle 1950'lerden sonra- kentleşme ve göç adına Türkiye'de önemli adımlar atılır. Tanzimat döneminden sonra uygulanmaya çalışılan yenilikleri ve modernleşme adımlarını Şerif Mardin *"sınırlı modernleşme"* olarak adlandırır (Mardin, 1991: 80). Tüm bu modernleşme adımları sonucunda Tanzimat'tan yaklaşık yarım asır sonra ortaya çıkmaya başlayan, daha sonra doruk noktasını 1970'lerde kazanan kentleşme olgusu neticesinde bireylerin geçirdikleri değişimler, köyden kente olan göçlerin meydana getirdiği sorunlar edebiyatta kendine yer edinir. Dönem içerisinde kaleme alınan pek çok metin kentleşmenin beraberinde getirdiği göç kavramını işlerken eserlerdeki kişilerin, *"köy ve kasaba doğallığından kente gelen birey, arada kalmışlığı yaşar, ne taşralı olarak kalabilir ne de kentli olabilir"* (Uslu, 2016: 582) tanımına uyduğu görülür.

Görüldüğü üzere 1950'li yıllar Türk hikâyesinde -şiir dalında İkinci Yeni akımının getirdiği yeniliklere paralel olarak- değişimlerin ve yeniliklerin gözlendiği bir dönemdir. Yeniliklerin yanı sıra, *"1960, 1970 ve 1980'li yıllara doğru Türk hikâyesindeki imza zenginleşmesine paralel olarak kadın hikâyecilerin sayısı da önemli bir artış gösterir"* (Yazıcı, 1998: 499). Bahsi geçen kadın yazarlardan biri de Nursel Duruel'dir. İlk öykü kitabı olan *Geyikler, Annem ve Almanya*'yı 1982 yılında yayımlamış olsa da Nursel Duruel'in öyküleri 70'li yılların öykü anlayışı ile paralel bir düzlemde gelişir. *"Yetmişli yılların öykücülüğünde iki farklı eğilim*

görülmektedir. Bireyci ya da toplumcu tavır, bu dönem öykülerinin ana meselesidir. (...) Öykücülüğün kırklı, ellili yıllarında sözünü ettiğimiz köy eğilimi yerini yetmişli yıllarda halkçı, politik ve toplumsal bir eğilime bırakmıştır" (Solak, 2009: 12).

Duruel, salt toplum duyarlılığı için eser kaleme alan bir yazar değildir. "(...) kadın ve çocuk duygularını anlatırken kullandığı dil ile onların kırgınlık ve elem dolu duygularını, sevgilerini aktarmada büyük başarı gösterir" (Enginün, 2017: 402). Umumiyetle karakterlerinin iç dünyasına inmeyi ve okurlarına da bu samimiyeti hissettirmeyi hedef edinir. 12 Eylül Darbesi'nin vuku bulduğu esnada ilk hikâyelerini okuyucusu ile buluşturan Nursel Duruel'in öykülerinde darbenin tesirinin izlerini bulmak mümkündür. Kültürel ve siyasal gelişmelerin yazarları da etkisi altına aldığı bu dönemde büyük kırılmalar yaşanır; yazarlarımız "*bireyden yola çıkarak bireye ve topluma ulaşabilen çok uçlu ürünler vermeye başlar*" (Dönmez, 2013: 13). 1950 kuşağı yazarları da hem Demokrat Parti iktidarının hakimiyeti altında hem de varoluşçuluk akımının tesirleri etrafında "*bunalıtı, bırakılmışlık, yalnızlık, umutsuzluk gibi izlekler*" (Dirlikyapan, 2010: 37) ile baş başa bulunur.

1980 kuşağı öyküçüleri de -tıpkı 50 kuşağı gibi- darbenin tesiri ile içine kapalı bir edebiyat meydana getirir. Nursel Duruel de "*özellikle yalnızlık, kaçış, yer yer bunalım ve cinsellik meselelerine değinir, umuttan yoksun olmamakla birlikte toplumsal iletiyi ihmal etmez*" (Dönmez, 2013: 13).

Verilen tüm bu temaların yanında Duruel'in eserlerinde rastlanılan bir diğer mühim izlek ise göç ve kentleşme ile meydana gelen insanın yalnızlığı sorunudur. İlk öykü kitabı *Geyikler, Annem ve Almanya*'da bulunan sekiz öykünün ana ekseninde göç kavramı önemli bir yer tutar. Çalışmamızda ele alacağımız "*Nereye*" adlı öyküsünün de bu temler üzerinden şekillendiği görülür.

1. GÖÇ VE KENTLEŞME OLGUSU

1.1. Göç ve Göçmen Kavramı

Güncel Türkçe sözlükte "bulunulan yer, ev, yurt" manalarına gelen "mekân" kelimesi her bireyin yaşamını idame ettirmesi için zorunlu bir alandır. David Harvey mekân için; "*insanı biçimlendiren ve onun tarafından biçimlendirilen toplumsal bir boyut*" tanımlamasını yapar (Harvey, 2003: 11). İnsan doğduğu andan itibaren belli bir çevreye, alana, mekâna mensup olur ve yaşamı devam ettiği müddetçe de farklı yerlerde bulunabilir. Muhtelif nedenler ile gerçekleştirilen mekân değişikliği sonucunda bireyler buldukları konumdan ayrılarak yeni bir mekâna geçiş yapar. Bu durum "göç" kavramını meydana getirir.

"*Göçün edebiyatla ilişkisi edebiyatın, sosyal bilimlerin bir diğer şubesi olan sosyoloji ile kesiştiği yerde başlar*" (Akgün, 2015: 70). Bireyin sosyal bir varlık olduğunu ve mensup olduğu toplumda meydana gelen değişikliklere kayıtsız kalmaması gerektiğini Nurullah Çetin şu sözler ile ifade eder: "*(...) fildişi kulede yaşamamalı, bağılsı olduğu Türk milletinin maşerî vicdanına tercüman olmalı, onun sözcülüğünü yapmalıdır*" (Çetin, 2012: 278). Türk edebiyatında edebiyat-göç ilişkisi ilk sözlü ürünlerimiz olan "destan"lara dayanır. İslâm öncesi dönemden Osmanlı dönemine hatta Cumhuriyet dönemi ve günümüze kadar kaleme alınan pek çok eserde dönemlerin yaşam koşulları dolayısı ile göç daima tazeliğini koruyan bir konu olur.

Göçü meydana getiren ve bulunduğu konumdan ayrılarak başka bir konuma geçen insanlar ise "göçmen edebiyatı"nı oluşturur. Hüseyin Yazıcı'nın tespitine göre göçmenler; "ekonomik, siyasal ve dinî sebeplerle anavatanlarını terk ederek; dilini dahi bilmedikleri topraklarda, hiç tanımadıkları bir atmosfer içinde, hayata ve kendi köklerine tutunmaya çalışan" (Yazıcı, 2002: 607) insanlardır. Edward Said'in de belirttiği üzere göçmenlik "kesintili bir varolma durumudur" (Chambers, 2003: 11).

1.2. Kentleşme

Göçün çeşitli sebepler ile gerçekleştirilebileceğinden bahsettik. "Nereye" adlı uzun öyküdeki göçün asıl nedeni ise "kentleşme"dir. Toplumsal değişim ve sanayileşmenin peşinden gelen modern hayat ve kentleşme olgusu Türk edebiyatının da temel konularından birini teşkil eder. İlk dönem roman ve hikâyelerimiz henüz edebiyatımıza tutunmaya ve yerleşmeye çalıştığı bir dönemde olmasından kaynaklı bizlere geniş bir mekân yelpazesi sunamaz. "Bu ilk tecrübelerde ne psikoloji ne canlı karakter ne de etraftaki hayatı canlandırmak endişesi yoktur. Fakat, vakanın tertip şekli, kahramanlarla etraf arasında kurmak istenilen alakalar, hadiseler üzerinde duruş tarzı ve bazı müşahede sızıntıları ile eski hikâyelerden de çok ayrılırlar" (Tanpınar, 2018: 290) sözleri ile Ahmet Hamdi Tanpınar ilk dönem hikâye ve romanlarının mahiyetini belirtir. Yalnızca bir, iki mekân etrafında vuku bulan ilk dönem eserlerinin yerini geniş mekân tasvirleri ile Servet-i Fünûn, Millî Edebiyat, Cumhuriyet dönemi eserleri alır.

Sanayileşmenin beraberinde getirdiği kentleşme ile büyük şehirlerde nüfus yoğunluğu artış gösterir ve işçi ihtiyacı doğar; köyden-kente göçler başlar. Köylerde belli bir kültür içerisinde yetişen bireylerin kentlere gelmesi ile birlikte yalnızca nüfus konusunda değişiklik göze çarpmaz; aynı zamanda -özellikle de gerçekleştirilen zorunlu bir göç ise- psikolojik ve sosyolojik açıdan bireylerin buldukları ortama adapte olurken yaşadıkları değişikliklere de tanık olunur. M. Fatih Andı'nın makalesinde yer verdiği gibi, "Modern kent olgusu, geleneksel şehir kavramı ve varlığı ile bir karşıtlık yıkıcılık ilişkisi içinde, geleneksel şehirlerin ruhunu ve bu ruhu teşkil eden inanç ve yaşama biçimlerini zedeleye zedeleye, varlığını ikame ettirir" (Andı, 2013: 81).

2. "NEREYE" ÖYKÜSÜ ÜZERİNDEN MODERN YAŞAM ve YALNIZLIK DUYGUSU

2.1. Muhtelif Mekânlara Saçılmış Yaşamların Öyküsü: "Nereye"

"Nereye", köy yaşamını, köyden kente çeşitli sebepler ile göçen insanları, şehirde veya köyde yaşayan bireylerin kültürel farklılıklarını, şehrin karmaşası içerisinde kişilerin giderek yalnızlaştığını anlatan uzun bir öyküdür. Bireylerin var olma sorunlarını yalın bir dil ile işleyen Duruel, kuşaklar arasındaki sınıf farklarını da ele alır.

Yusuf ve Aytaç adlı genç çiftin yüksek tavanlı odada gözlerini açmaları ile başlar "Nereye" öyküsü. İlerleyen satırlarda buldukları yerin Ödemiş Dağları'nın yarı başındaki İrim kasabası olduğu öğrenilir. Kuş sesleri ile hayat bulan, portakal, mandalina, incir ağaçları ile çevrelenmiş, güven dolu bu kasaba Yusuf'un doğup büyüdüğü yerdir. Ailenin son -ve çalışan- gelini olan Aytaç ise şehirde yetişmiş biri olarak eşinin ailesinin gelenekçi bir yapı sergilemesinden dolayı buldukları mekâna adapte olmakta güçlük çeker. Öykünün ilk birkaç paragrafında Aytaç ve

Yusuf'un köye geldiklerinde aile büyüklerine gösterdikleri hürmete şahit oluruz. Şehirli bir aileden gelen Aytaç'a bu çatık kaşlı bakışlar yabancı gelir.

Göçler nedeni ile nüfusunda sürekli bir azalma meydana gelir İrim kasabasının. Pek çok insanın eğitim, çalışma veya yeni bir hayat kurma adına gittikleri şehirlerde yerleşip kalmaları ile kasaba yaşlı nüfusun yaşam yeri haline gelir. Bu sebeple tüm kış boyunca kasaba halkından başka kimsenin gözlenmediği bu mekânda yazın gelişi, dalların yeşermesi ile birlikte *"büyük kentlere okumaya gitmiş ya da oralarda iş tutmuş oğullar, damatlar, gelinler, Almanya'ya işçiliğe gitmiş oğullar, damatlar geldiğinde sırayla bütün evler silkinirdi yaşlılık uykularından"* (Duruel, 2019: 55). Uzun bir kış mevsiminin ardından derin sessizlikler ile gerçekleştirilen buluşmaların sonu hep gündelik sorunların bahsinden, akan kiremitten, yıkılan bahçe duvarından konuşularak biter. Şehirden gelen bireylerin de anlatacak çok şeyi olur elbette; ancak bunlar hep geçim sıkıntısı, hep derttir.

Aytaç ve Yusuf beşinci veya altıncı kez gittikleri yazda babalarını kaybeder. Gelenekçi bir anlayışın ve kasaba hayatının devam ettiği bir ortamda babanın gidişi ile bir otorite yokluğu meydana gelir; bir boşluk yaşanır. Öyküde babanın ölümü ve taziye evi uzunca anlatılır. Babanın gidişini kabullenmekte zorlanan kişi "anne" olur. Her yeni gelen misafir ile acısı katbekat artar. Yusuf'un ağabeyleri ve eniştesi ile birlikte evin erkeği konumuna geçmesi babanın yerini doldurmak için yeterli değildir. Annelerini kasabadan kendi evlerine getirmek isteseler de anne içten içe istemesine rağmen kimsenin huzurunu kaçırmamak için istemediğini belirtir; kısacası anne "kendi yağında kavrulmayı" tercih eder. Evlatlarının alışlagelen rutinleri gerçekleştirmek için var güçleri ile anne ile ilgilendiklerine ve her yaz aksatmadan kasabaya gelişlerine tanık olursa da öykünün ilerleyen satırlarında herkesin kendi işi ve ailesi ile olan bağıni koparamadığı görülür. Zaman içerisinde aksaklıklar başlar. Yusuf'un, *"Anneciğim iznimiz çok kısa ve biz çok yorgunuz, çocuğun da denize girmesi gerekiyor, abimin yazlık evinde buluşalım"* (Duruel, 2019: 58) sözleri ile gönderdiği mektubu, süregelen alışkanlıkların değişmeye başladığını bizzat gösterir.

Yazlık evin tasviri, aralarında kültür ve yaşam farkı olan gelinlerin uyuşamamazlıkları, kardeşlerin hâlleri -kısacası yazlıkta yaşanan hayata- uzunca değinir Duruel. Kıyı sitede yine bir buluşmaları esnasında Aytaç'ın ehtileri ile yaşadığı olumsuzluklar gözler önüne serilir. Akşam yemeği esnasında evin büyüğü olan annenin yemeğe başlaması için öncelik tanınması; aile içerisinde hala geleneksel bir yapının devam ettiğini gösterir. Sofrada rakı içebilecek kişilerin yalnız "erkekler" olduğunun düşünülmesi sebebiyle Aytaç'ın bir bardak da kendisi için istemesi toplum nezdinde ayıplanan bir durum olur. Aytaç'ın sarhoş olup erkeklerden söz hakkı rica etmesi ile birlikte Nursel Duruel aslında öyküsünde vermek istediği mesajların, düşüncelerin, fikirlerin tümünü Aytaç'ın dilinden aktarır. Öykünün yaklaşık son beş sayfasını ihtiva eden ve yarısı da diyaloglar ile örülmüş bu paragraf içerisinde konuşması ile Aytaç; göç neticesinde kopan bağlara, kentleşmenin ruhlarında yarattığı yabancılaşma ve huzursuzluğa, babanın ölümü ile sarsılan otoriteye vurgu yapar. Öykünün sonunda eşi Yusuf ile gerçekleştirdiği konuşmada babanın kaybı ile kasaba hayatının yavaş yavaş tükenip yerini kentlerin almasını "ölüm" kavramı ile bağdaştırır Aytaç. Uzun ve kesik diyaloglar ile süren konuşmalarında Aytaç içine düştüğü kısıtılmışlık duygusu ile *"Nereye Yusuf?"*

"Nereye?" (Duruel, 2019: 67) sorularını sormasına karşılık bir cevap alamaz; böylelikle öykü de cevapsız sorular eşliğinde son bulur.

2.2. İç ve Dış Göçler Ekseninde Birey

"Nereye" adlı uzun öykü belli çevrenin insanların acılarını, yalnızlığını ve modernleşmesini konu edinen bir ana eksen üzerinde şekillenir. Yusuf'un ve ağabeylerinin uzun müddet yaşamlarını sürdürdüğü İrim kasabasından ayrılmaları ile kopukluklar yaşanmaya başlar.

Duruel'in "göç" kavramını metin içerisinde ele alışı Yusuf ve ağabeyleri üzerindedir. Türkiye'nin sanayileşmesi ile birlikte köyden kente olan göçlerin yoğunluk kazanması 1950'lere tekabül eder. Sanayileşme ve kentleşmenin beraberinde getirdiği göç, yalnızca kırsaldan kente değil; çoğu zaman da yurtdışına yapılır. Öyküde ana kahraman olan Yusuf'un ağabeyleri büyük çevre kasabalarında olmasına rağmen Yusuf'un nerede yaşadığı bilinmez. Yalnızca bize aktarılan İrim kasabasından olmadıkları, dışarıdan geldikleridir. "Dış ve iç göçün bireyler üzerindeki etkisi birçok toplumcu gerçekçi hikâyede temel izlek olarak kullanılır" İki mekânın ortasında bir çıkmazda kalan bireyin yaşadığı "... tam olarak arada kalmışlıktır" (Uslu, 2016: 591).

Yapılan göçler keyfi olmasından ziyade daha iyi hayat şartları içerisinde yaşayabilmek adına gerçekleştirilir. Bu nedenle de yılın yalnızca belli zaman aralıklarında kasabalarını ziyaret etmeye başlayan aile fertleri bunu bir gelenek hâline getirir. Kısa süreli bir araya gelmeler ile bir senelik hasret dindirilmeye çalışılsa da "tatil bitimlerinde kalanlar da gidenler de eksiklik duyarlardı. Olanlar umulanlara denk düşmezdi hiçbir zaman. Almanya'dan gelenler, oralarda doğurdukları, doğurup bakamadıkları iki dil arasına sıkışmış çocukları, renkli, sentetik giysileri ve plastik oyuncaklarıyla bırakıp giderlerdi yaşlanmış analara, halalara, teyzelere" (Duruel, 2019: 56). Başka bir memlekette ülkelerine hasret duyarak günlerini, aylarını hatta yıllarını geçiren bireyler yalnızca mekân değişikliği nedeniyle sıkıntı çekmez; aynı zamanda geride kalanlara duyulan özlem, çocuklarını dilini bile yarım yamalak konuşabildikleri bir memlekette büyütmenin azabı içindedirler.

Alışılan bir mekândan ayrılarak yer değişikliğinde bulunmanın zorluğunu annenin bulunduğu kasabadan ayrılmak istememesinden anlaşılır. Eşinin ölümü ile yalnız kalan anneyi köyünde bekleyen işler onu bulunduğu mekânda kalmaya mecbur kılar.

Nursel Duruel karakterlerinin alın yazısınımışçasına göç kavramını sıklıkla hikâyelerine konu edinen bir yazardır. Duruel'in yaşadığı ve yazarlığının rastladığı bir dönemin gayriiradi bir yansımasıdır göç. Gerek çocuk gerekse yetişkin bireyler üzerindeki etkilerine şahit olunur. Uzun dönemler boyunca ailelerinden uzak kalan Aytaç ve Yusuf aile bağlarını koparmamak ve kültürel değerlerinden uzak kalmamak adına sık sık ailelerinin yanına dönerler. "Bu ilk gidişten sonra Yusuf'la Aytaç hemen hemen her yaz döndüler aileye. Baba ocağına dönme geleneği aksatılmadan sürdürülsün istiyorlardı. Açık seçik bir nedeni yoktu bu isteğin. Bir çeşit güven duygusu, kök salma, salınmış köklere tutunma isteğiymiş belki" (Duruel, 2019: 54). Öykü boyunca aile bireylerinin yan yana olmak için gerçekleştirdiği çaba, Nursel Duruel'in geleneklere ve köklere bağlılığı canlı tutma isteğinin bir neticesidir.

Nereye'de Duruel'in başat kahramanları Yusuf ve Aytaç'ın yalnızlıkları gözler önüne serilir. Kalabalık kent hayatı Yusuf ve Aytaç'ı yaşamın içerisinde öğütürken yalnızlıklarını unutmalarına yardımcı olmaz.

2.3. Kent Yaşamının Birey ve Mekân Üzerinden Doğurduğu Kopukluklar

Nursel Duruel'in öyküsünde yer verdiği bir başka kavram ise "*kentleşme*"dir. 1950 öncesi memleketin büyük bir çoğunluğu tarım ile geçinirken 1950 sonrası makineleşme ve sanayileşmenin yerleşmesi ile insanların geçim kaynakları da değişiklik gösterir. Köylerde iş imkânları azalır; büyük şehirlerde kurulan fabrikalara işçi alımlarının artması ile köyden-kente göçler başlar. Göçler beraberinde modern yaşamı ve toplu konutları doğurur. "*Geleneksel kent kurulurken semtler ve mahalleler aracılığıyla varlık alanında yayılma imkânı bulur; modern kentler ise toplu konutların, toplu yaşamların varlık alanıdır*" (Hergüner, 2017: 226).

Yeşilliğine doyum olmayan, türlü türlü sebze ve meyve yetiştirilen, doğal bir yaşam ortamından kalkıp betonarme binaların içine hapsedilmek öykü kahramanlarını derinden etkiler. Her fırsatta bunu dile getirme ihtiyacı hissederler. Yusuf'un babasının evinde uyandığı ilk sabah gözlerini açtığı gibi pencereye koşması, Ödemiş Dağları'nı seyre dalması yabancı bir memlekette köyüne duyduğu özlemin istemsiz bir dışa vurumudur. "*Fırladı yataktan, karısının yanındaki pencereyi açtı. Ödemiş Dağları'nın oradan mavi-mor ışık yumakları, kuş civıltıları ve taptaze bir hava aktı odaya*" (Duruel, 2019: 53) Nursel Duruel'in Şarkikaraağaç'ta doğması ve babasının mesleği dolayısıyla bulunduğu yerlerde köy ile kent yaşamını yakından gözlemlemesi öykülerindeki tabiat ve kent tasvirlerini başarılı bir şekilde kurmasında büyük bir etkiye sahiptir.

Dört bin haneli İrim kasabasından uzakta ve oraya hasret yaşayan hikâye kahramanlarının tavırlarından yabancılık duygusunu her zerrelere hissettikleri anlaşılır. Büyük kentlerin insanı yuttuğu, ömrün hayat galesi etrafında su gibi aktığı gözlemlenir. Edebiyatımızda 1970 kuşağı ve sonrasında kalem oynatan öykücülerin temel konularından biridir; köy-kent yaşamı ve yalnızlık ile çevrelenmiş kişinin bunalımı. Nursel Duruel de gözlemci ve gerçekçi bakış açısı ile öyküsünü kurar; çarşı pazardan, büfelere dizilen aile fotoğraflarından, büyük kentlerde yakınılan fiyat artışlarından, evlerde yalnız bırakılmak zorunda kalınan çocuklara kadar. Hikâyede İrim kasabasının yeşilliği ve doğal havası ile kucak açtığı bireylerin daha mutlu olduğu gözlemlenirken; kentten gelen kişilerin birbirlerine mesafeli duruşları dikkati çeker.

Kent yaşamından uzak, belirli bir çevrenin insanını içinde barındıran İrim'i Yusuf şu şekilde tanıtır: "*Bizim İrim büyük bir aile gibidir. Her ev biraz kendi evimizdir*" (Duruel, 2019: 54). Taşra hayatının en belirgin niteliği belirli bir çevrenin insanını içinde barındırmasıdır; herkes birbirini tanır. Bu kasabanın tüm bireyleri artık bir ailedir. Şehirlere nazaran İrim'de geleneksel hayat müdafaa edilir; insan ilişkileri çok daha samimidir. Tüm bu geleneksel yaşamın tam karşıtı olan kentleşmeyi Nursel Duruel okuyucuda hoş duygular uyandırmayan şu tasvir ile sunar: "*İlçedeki evler her yıl biraz daha yıpranır, onarılamaz olup elden çıkarken, yakındaki il merkezinde kaloriferli, küçük mutfaklı sefertası blok apartmanlar*

yükseliyor, kıyı şeridi büyük bir hızla beton yığına dönüşüyor, siteler ve sonu 'kent'le biten yeni kasabalar oluşuyordu (Duruel, 2019: 56).

Öyküde gündelik yaşamın içinde gerçekleşen değişimlerin yanı sıra, büyük bir otorite teşkil eden babanın ölümü tüm aile bireylerini sarsar. Bu ölümün en büyük etki edeceği kişi olan annenin yasının geçici olduğu hikâyenin sonraki satırlarında okuyucuya hissettirilir. Aslında annenin, babanın arkasından duyduğu üzüntü yalnız kalacak olmasındandır. Bu ani ölümün yalnız anneyi yanlarında götürmek ve evlerinde bakımını üstlenmek isteyen Yusuf ve Aytaç bu kararlarının ne kadar yersiz olduğunu düşünürler: "İkisi de isterdi anneyi alıp götürmeyi. Ne var ki evinden, anılarından, komşularından, çiçeklerinden koparıp götürecekleri yaşlı kadına sunabilecekleri yaşam dört duvar arasında kapanmaktan öte değildi ve bunu insaflı bulmuyorlardı" (Duruel, 2019: 58). Anneyi beraberinde götüremeyeceği kanaatine varan Yusuf, Yusuf'un eşi ve kardeşleri artık her yaz anneyi köye gelip görmeyi de ihmal etmeye başlar. Bunun neticesinde ise artık Yusuf'un ağabeyinin yazlığında buluşmayı teklif ederler anneye.

Nursel Duruel taşradan gelen bir bireyin kent yaşamına adapte olmakta çekeceği zorluğu anne üzerinden göstermek ister. Artık yazlıkta görüşüleceği düşüncesi ile beraberlerinde getirdikleri annelerinin kente uyum sorunu yaşamasını Duruel şu sözler ile okuyucuya sunar: "Dul ana, büyük oğlunun yazlığında az buçuk evlatlık çocuk muamelesi görüyor, uyum sağlayamadığı gerekçesiyle geri yollamanın yolları araştırılıyordu" (Duruel, 2019: 60).

Büyük ağabeyin yazlık evi ise "(...) herkesin bir başkasının yaşamını ayrıntılarıyla izlediği, çok katlı bloklardan oluşan sitenin üç odalı dairelerinden biriydi" (Duruel, 2019: 59). Yazlık evin tasviri bile kişinin özgürlük alanının modernleşme adı altında nasıl kısıtlandığını ima eder cinstendir. İrim'de yaşayan bir birey için kişisel özgürlük alanının bile elinden alınmasının yaratacağı buhran annenin davranışları ile gözler önüne serilir.

Kişinin her özel detayının açıkça sergilendiği bu sitede aksilikler üst üste gelmeye başlar. Site sakinlerinin anlata anlata bitiremedikleri yazlık evlerinde kanalizasyon borusu sızıntı yapar, sitelerinin karşı yamacına yeni bir kent yapımı başlar. Öyküde de konu edildiği üzere modern hayatın getirdiği en büyük dezavantajlardan biri de çevre sorunlarıdır. Kalabalık insan topluluklarının ihtiyaçlarına yetebilmek adına kentlerin meşgalesi nihayet bulmaz. "Kentsel büyüme en gelişmiş ülkelerde bile bu ihtiyaçlarla ilgili bir dizi problemi beraberinde getirir" (Weber, 2012: 14). Nereye'de yazlık ev ile ilgili yaşanan sıkıntılar buna bir örnektir.

Yazlık evin yakına yapılacak kentin yapım işinde Doğudan gelen işçilerin çalıştırılması site sakinlerini rahatsız eder. Hanımların özgürce kıyı şeridine inememeleri, işçilerin iç donları ile denize girmeleri huzursuzluklara sebep olur. Duruel, öyküsünde kentli ve taşralı insanın birbirlerine yabancılıklarını işçiler ve site sakinleri üzerinden vermeyi uygun görür. Yetiştikleri bölgeler farklı, iki ayrı yaşam biçimine sahip insan topluluğunun yaşadığı uyumsuzluğu okuruna bu örnek üzerinden sunar Nursel Duruel.

Diğer yandan site ve kentler giderek çoğalmaya başlar. Dört duvarın içine hapsedilen ve yaşam alanı betonlarla örülen insan sayısı giderek çoğalır. Duruel, öyküsünde kentleşme olgusunun bireylerin yaşamlarına ve psikolojilerine olan

etkileri üzerinde uzun uzadıya mesajlar verir; insanların monotonlaşan duygularına tercüman olur: "Coşkulu davranışlar görülemezdi buralarda. Deniz 'güzel manzara' olarak herkesçe aynı biçimde algılanır, yeşillik aynı biçimde serinletir, güneş aynı biçimde yakardı. Çevredeki antik kentler 'harabe' ve 'taş yığınları' idi" (Duruel, 2019: 60).

Kalabalık kent hayatının mutsuz kıldığı insan tabloları Duruel'in öykülerinin başat tasvirlerindedir. Öykü kitabına da adını veren *Geyikler, Annem ve Almanya* adlı öyküde de annesi ertesi gün Almanya'ya gidecek olan küçük bir kızın gözünden göçün çocuk ruhunda yarattığı travma anlatılır. Yurtdışına yapılan göçlere yaşamında birebir tanıklık eden Nursel Duruel, gerçeğe uygun bir biçimde karakterlerin ruh hallerini öykülerine aktarır.

2.4. Modernleşmenin ve Göçün Yalnızlaştırdığı İnsan

"Nereye" adlı uzun öykünün yapı taşlarından birini de evin otoritesi, demirbaşı sayılan babanın ölümü ile yaşanan boşluk duygusu oluşturur. Babanın yokluğunda oluşan boşluk Tanzimat'tan itibaren edebiyatımızı meşgul etmiş bir meseledir. İlk dönem eserlerinden birçoğu incelendiğinde baş karakterlerin daima babasız oluşu dikkat çeker. "Baba oğul ilişkisi Tanzimat döneminde bir çatışma değil devamlılık ilişkisidir. Bu muhafazakâr ilişkinin oğulları ilk romancılarımızdır ve hepsi de kaybedilmiş bir baba arayışı içinde kendileri vesayet üstlenmek zorunda kalmış otoriter çocuklardır" (Parla, 2018: 20).

"Öykünün 'temel anlamsal yapı'sını oluşturan ve hayattaki en temel karşıtlık olan yaşam/ölüm karşıtlığı somut şekilde verilir. Babanın ölümü bir neslin, bir devrin kapanması olarak nitelendirilir" (Ercan, 2004: 91). Daima çatık kaşları ile evlatları üzerinde bir otoriteye sahip olan babanın ölümü ataerkil bir aile yaşamını devam ettiren bu aileyi sarsar. Baba, aileyi bir araya getiren, birliği sağlayan bir varlık olarak ağacın gövdesine benzetilebilir. Güvenli ve kuvvetli kollarında ailesinin tüm fertlerine kucak açan babanın kaybı beraberinde dallarına tutunan tüm bireyleri yerle bir eder. "Nereye"de de bu acı kaybın neticesinde daha önce göçler ile uzaklaşan aile fertlerinin günden güne dağılmasına şahit olunur.

Öykünün ilk sayfalarından itibaren gözlemlenen ve neredeyse tüm öyküye hâkim olan duygu ise "bireyin yalnızlığı"dır. Belli karakterler etrafında vücut bulan yalnızlık duygusunu öykünün her bir kahramanı farklı sebepler ile de olsa benliklerinde hisseder. Göze çarpan en belirgin yalnızlık nedeni ise "göç"ler ile memlekete duyulan özlem sonucunda hissedilendir. Başkahraman Yusuf ve ailesinin ülkelerinden uzakta yaşamlarını sürdürmeleri hem derin bir özlem hem de yalnızlık duygusuna bürünmelerine sebebiyet verir. Bireylerin iki ülke, iki dil arasında kalmış olmaları değildir yalnızca bunalımlarına neden olan. Toplu buluşmalarda geleneksel aile yapısının devam ettiği bu öyküde Aytaç'ın ehtileri ile anlaşmazlıklar yaşadığı ve hayatı irdelediği de görülür. Öykünün son bölümünde Aytaç'ın akşam yemeği esnasında Yusuf'un ağabeylerine yaptığı uzun konuşmada bireyin bunalımı gözler önüne serilir:

"Yullardır geliriz sizlere, her yaz döneriz. Niye geliriz? Bir zamanlar ailedir diye düşünüyordum. Nedir ki aile? Sorarım sizlere nedir bir aile? (...) Niye biz biz deyip duruyorum? Yusuf'la ben, biz miyiz? Biz olmak, karşı çıkacağın yerlerde

*susmakta, açıklamalar getirmekten kaçınmakta mı birleşmektir?
Burada buradaki ilişkilere, kentte oradakilere ayak uydurmak
mıdır biz olmak, hiç soru sormadan” (Duruel, 2019: 63).*

Aytaç'ın sözleri ile şaşkına dönen Yusuf'un eşi ile arasında geçen diyaloglarda Aytaç'ın nasıl da kendisini yalnız ve bunalmış hissettiği görülür:

“-Konuşacağız dedim. Yarın.

*-Kesme sözüümü. Konuşulmadan kalanlar, konuşulmadıkları için
yok sayılıyorlar. Hiç yokmuş gibi... ne rahat değil mi? Oh ne
kolay!.. İşte bundan utanyorum. Hepimiz için... senin yerine
de...*

-Saçmalıyorsun.

-Ne demek o?

-Tanıdığım Aytaç gibi konuşmuyorsun demek.

*-Yani senin gibi konuşmuyorum. Ha? Mutsuzum dedim. Öyle
hoşnutum ki mutsuzluğumdan” (Duruel, 2019: 65-66).*

Aytaç sarhoş hali ile o zamana kadar kimsenin cesaret edemediği bir sorgulamaya girişir. Tüm aile bireylerinin farkında olduğu ancak kimsenin dillendirmeye razı olmadığı sorular peş peşe dökülür Aytaç'ın dilinden. Etileri ile yaşadığı anlaşmazlıklar, babalarının kaybı ve en önemlisi de sitelerin kurulması ile sona eren kasaba hayatı Aytaç'ı derin düşüncelere sevk eder. Düşüncelerinin hepsi birer sessiz çığlıktır.

“-Babanın ölümünü hatırlıyor musun, Yusuf?

-Evet, N'olmuş.

*-Hiçç... ölümler diyordum. Ölümler... Babanın ölümü...
ilçenin sönüşü... yaşadılardı.*

-Nereden çıktı şimdi bunlar?

(...)

*-Canlıydı onlar. Yaşadılar. Onların ölümü yaşanmış bir
ömrün sonuydu. Anlıyor musun beni Yusuf? Biz... bu site...
kurulurken çöken bu siteler...” (Duruel, 2019: 66).*

Nursel Duruel parçalanan ailelere, yüze gülünen ancak mutsuz aile tablolarına, şehir kalabalığının zamanla yarattığı hissizleşmeye, karşıt görüşlerle bezeli insan hayatlarına Aytaç üzerinden bir ışık tutar. Duygusal bir yaklaşımdan ziyade keskin soruları ile topluma eleştirel bir açıdan bakmayı amaç edinir.

Aytaç'ın derin düşünceleri ve bunalımı bu şekilde gözler önüne serilirken; yalnızlığını iliklerinde hisseden bir başka öykü kahramanı ise annedir. Annenin yalnızlığı ise eşinin kaybı ile gün yüzüne çıkar. “Önceleri kocasıyla ilgili öykücükler anlatırken özleminin sevgisinin alazı çocuklarını, hatta torunlarını kavrayıp yakıyor, çevresini de kendisiyle birlikte dağılıyordu. Sonra sakızlanıp sünmeye başladı. Artık, ‘Şimdi ben ne yapacağım, ben ne olacağım?’ demeye başlamıştı” (Duruel, 2019:

57). Yıllarca evvel evlatlarının birer birer yuvasından ayrılması ile yalnızlığı tatmış olan anne, şimdi başı, atası bildiği eşinin ölümü ile yalnızlığa alışmaya çalışır.

Yaşamında aile kavramına yabancı olmayan Duruel, öykülerinde bunu sık sık dile getirir. Babanın yanı başında ve sıcaklığında büyümüş bir kız çocuğu olan Duruel'in *Nereye*'de babanın kaybı ile okura iletmek istediği duygular özel yaşamından çok farklı değildir. Nursel Duruel bu öyküsünde bireyin arkasını yasladığı bir varlığı kaybettiğinde hissettiği boşluk duygusunu anne üzerinden anlatır. Bu durum bir nevi köksüz kalıştır. Nursel Duruel gerçekçi bir bakış açısı ile oluşan boşluğu okura hissettirmeye çalışır. "*Otuz beş kırk yıllık eşini yitiren anne derin bir sarsıntı geçirdi. Biliyordu kocasının öleceğini; gecelerce soluğunu dinlemişti. Biliyordu ama bilmek başkaydı, yaşamak başka...*" (Duruel, 2019: 57).

1980 öncesi Türk öykü yazarları siyasî ideolojiler etrafında öyküler kaleme almış olmasına rağmen; 1980'li yıllara gelindiğinde öykücüler -Nursel Duruel de dahil olmak üzere- bireyi ön plana çıkarıp dönemin toplumsal sorunlardan uzaklaşır. "*(...) sosyalist ideolojiler önemli ölçüde etkisizleştirilmiştir. Bu durum, beraberinde toplumsal davalardan arındırılmış aşırı bireyci 'ben merkezli' öykü anlayışını yaratmıştır. (...) Bu bağlamda yalnızlık, yüzleşme, içe kapanış öykülerin belli başlı temalarını oluşturmaya başlamıştır*" (Tosun, 2005: 61). Nursel Duruel'in de insanın iç derinliklerine indiği ve birey-toplum çevresinde gözlemlenen pek çok meseleye ışık tuttuğu bu öyküde değişen şartlar neticesinde insanın evrensel sancuları kaleme alınır. Gözlemlerini kalabalık bir kadrodan ziyade, belirli kişiler etrafında kaleme alır Duruel. Birçok siyasî ve sosyal meseleye ev sahipliği yapmış olan ülkemizde değişen gündelik şartlar da ihmal edilmez. 1960'lardan sonra ivme kazanan ülke dışına yapılan işçi göçlerinin birey üzerindeki travmalarına ve yalnızlığa sürüklenişine bir aynadır "*Nereye*" öyküsü.

SONUÇ

Tüm edebî metinler gibi öykü de toplumun değişikliklerine kayıtsız kalamaz. Başlangıcından itibaren öykü doğduğu milletin hayatını etkileyen değişikliklere bünyesinde daima yer verir. Türkiye'nin özellikle Demokrat Parti iktidarının hüküm sürdüğü dönemde makineleşme ile birlikte kırsal kesimde iş imkânının azalması kentleşmeyi meydana getirir; neticesinde de göçler peyda olur. 1950-1960'lardan sonra göç hareketlerinin yoğunlaşması birçok bireyin önemli yer değişikliklerinde bulunmasına, memleketlerinden ayrılmasına sebebiyet verir. Kültürlerinden uzaklaşan bireyler, dağılan aileler ve aile bağları, buldukları yere ait olamama kişilerin en fazla maruz kaldığı durumlardan biridir. Çocuklarını iki farklı kültür arasında yetiştirmeye çalışan ailelerin yaşadığı bunalımlar ve arada kalmışlıklar anne-babalar üzerinde etkisini gösterdiği gibi çocukları da derinden etkiler.

Güçlü bir imge dünyası, öyküyü şiirsel bir boyuta taşıması, kısa fakat ışık tutmak istediği konuyu az ve öz anlatışı ile Nursel Duruel birçok öyküsünde olduğu gibi "*Nereye*"de de göçlerin yansımalarını bireyler üzerinde somutlaştırır. Duruel'in doğduğu ve gençlik dönemine denk gelen yıllar Türkiye'de modernleşme adı altında kent yaşamının ve göçlerin hat safhaya ulaştığı bir dönemdir. Nursel Duruel babasının mesleği itibarı ile de pek çok şehrin kent ve kasaba yaşamını görme imkânı bulur; yapılan göçlere tanıklık eder. Özellikle 1960'lardan itibaren Almanya'ya yapılan yoğun işçi göçleri öykülerinin ana temlerinden biri hâline gelir.

Modernleşmenin etkisi ile kentleşme, kentleşmenin etkisi ile göçlerin yoğunluk kazanması kişileri buldukları konumdan ayırır; büyük şehirlere yerleşmelerini sağlar. Yabancı bir memlekette kültürünü devam ettirmeye çalışmak, özlem ve yalnızlık duygusu içerisinde yaşam sürdürmek bireyleri bunalımın eşiğine sürükler.

"Nereye" adlı öyküde öykünün başkahramanları üzerinden Türkiye'deki gelişmelere paralel olarak pek çok bireyin göçler neticesi ile yaşadığı -hâlâ da yaşamaya devam ettiği- iki kültür arasında kalmışlığı ve bir anlamda kimliksizleşmesi işlenir. Gerçekçi bir gözlem gücü ile kaleme aldığı hikâyesinde Duruel'in toplumda yaşanan gelişmelere kayıtsız kalmadığı, "modernleşme" adı altında giderek yalnızlaşan hikâye kahramanlarının uzunca anlatıldığı gözlemlenir. Anadolu veyahut kasaba yaşamının devam ettiği muhitlerde babanın evin direği olarak sembolleştirilmesi ve kaybının peşi sıra getirdiği dağılma öyküde en önemli izleklerden biridir. Babalarının kaybı ile annelerinin ortada kalışı kardeşleri derin düşüncelere sevk eder; anne yalnız kalmaz, şehirde yapamaz, belli bir düzen kurmuş hiç kimse de annenin yanında duramaz. Bunun neticesinde buluşacakları yazlık evde dahi problemler yaşayan ve uyum sağlayamadığı gerekçesiyle geri gönderilmek istenilen anne aslında birey üzerinden köy-kent uyumsuzluğunun en net biçimde gözlemlendiği kişidir.

Yusuf ve Aytaç'ın başka bir memlekette bireysel olarak yaşadıkları yalnızlıklar ikili ilişkilerine dahi yansır. Öykünün son sayfalarında Aytaç'ın bunalımının etkisi ile sarf ettiği ve siteler arasında "yaşayamadığı bir ömür"den muzdarip olduğunu dile getirmesi önemli bir mesaj taşır. Beton yığınları ile kaplanan, giderek tabii bir ortamdan uzaklaşan yaşamımızın bir eleştirisini yapar Duruel.

Nursel Duruel "Nereye" adlı öyküsünde arada kalmış bireylerinin hislerine ve yaşantılarına psikolojik açıdan yaklaşması, 1970'li yılların toplumuna gözlemci bir bakışla bakması ile özgün ve gerçekçi bir dil oluşturur. Bu görüş neticesinde Duruel'in öyküsündeki kahramanlar, dönemin sosyal, siyasî değişimlerinin ve bu değişimlerin birey nezdindeki iyi birer yansımalarıdır.

KAYNAKÇA

Akgün, Atıf (2015). "Edebiyatımızda Göç ve Göçmen Edebiyatları Üzerine Bir Değerlendirme", *Göç Dergisi*, Sayı: 1, s. 69-84.

Andı, M. Fatih (2013). "Beton Duvarlar Arasında Açan Çiçek: Modern Kente ve Kentleşmeye Karşı Erdem Bayazıt'ın Şiiri", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Sayı: 1, s. 79-92.

Bal, Hüseyin (2003). *Kentsel Yapı ve Kentleşme Süreci*, Isparta: Fakülte Kitabevi.

Chambers, Iain (2005). *Göç, Kültür, Kimlik*, çev. İsmail Türkmen-Mehmet Beşikçi, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Çetin, Nurullah (2012). *Bir Türk Edebiyatı Sosyolojisi Tasarımı*, Edebiyat Sosyolojisi (Editör: Köksal Alver), Ankara: Hece Yayınları.

- Dirlikyapan, Jale Özata (2010). *Kabuğunu Kıran Hikâye Türk Öykücülüğünde 1950 Kuşağı*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Dönmez, Ayşe (2013), *Nursel Duruel ve Öykücülüğü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kütahya.
- Duruel, Nursel (2019). *Geyikler, Annem ve Almanya*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Enginün, İnci (2017). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ercan, Sibel (2004). "Nursel Duruel'in 'Nereye' Öyküsünde Karşıtlık İlişkileri: Göstergibilimsel Bir Çözümleme Denemesi", *Kaşgar Edebiyat-Kültür Dergisi*, Sayı: 37-38, s. 89-95.
- Harvey, David (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Hergüner, Bekir (2017). "İnsanın Kentinden Kentin İnsanına: Öyküde Kent, Kentleşme, Kentlileşme Görünümleri", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Sayı: 9, s. 219-239.
- Kaya, Erol (2011). *Kentleşme ve Kentlileşme*, İstanbul: İşaret Yayınları.
- Mardin, Şerif (1991). *Türk Modernleşmesi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Parla, Jale (2018). *Babalar ve Oğullar Tanzimat Romanının Epistemolojik Temelleri*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Simmel, Georg (2009). *Bireysellik ve Kültür*, çev. Tuncay Birkan, İstanbul: Metis Yayınları.
- Solak, Ömer (2009). *Türk Öykücülüğü İncelemeleri*, Konya: Tablet Kitabevi.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi (2018). *On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tosun, Necip (2005). "Seksen Sonrası Türk Öyküsünde Yüzleşme, Yalnızlık, İç Dönüş...", *Hece Öykü / Dosya: Seksen Sonrası Türk Öykücülüğü*, Sayı: 9, s. 59-68.
- Uslu, Ahmet (2016). "1980 Sonrası Türk Hikâyeciliğinde Kişi(ler) Tipolojisi", *Turkish Studies*, Sayı: 15, s. 577-608.
- Weber, Max (2012). *Şehir, Modern Kentin Oluşumu*, çev. Musa Ceylan, İstanbul: Yarın Yayıncılık.
- Wirth, Louis (2002). *Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme*, der. ve çev. Ayten Alkan-Bülent Duru, Ankara: İmge Yayınevi.
- Yazıcı, Hüseyin (1998). "Hikâye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 17, s. 493-501.
- (2002). *Göç Edebiyatı (Doğuyu Batıya Taşıyanlar)*, İstanbul: Kaknüs Yayınları.